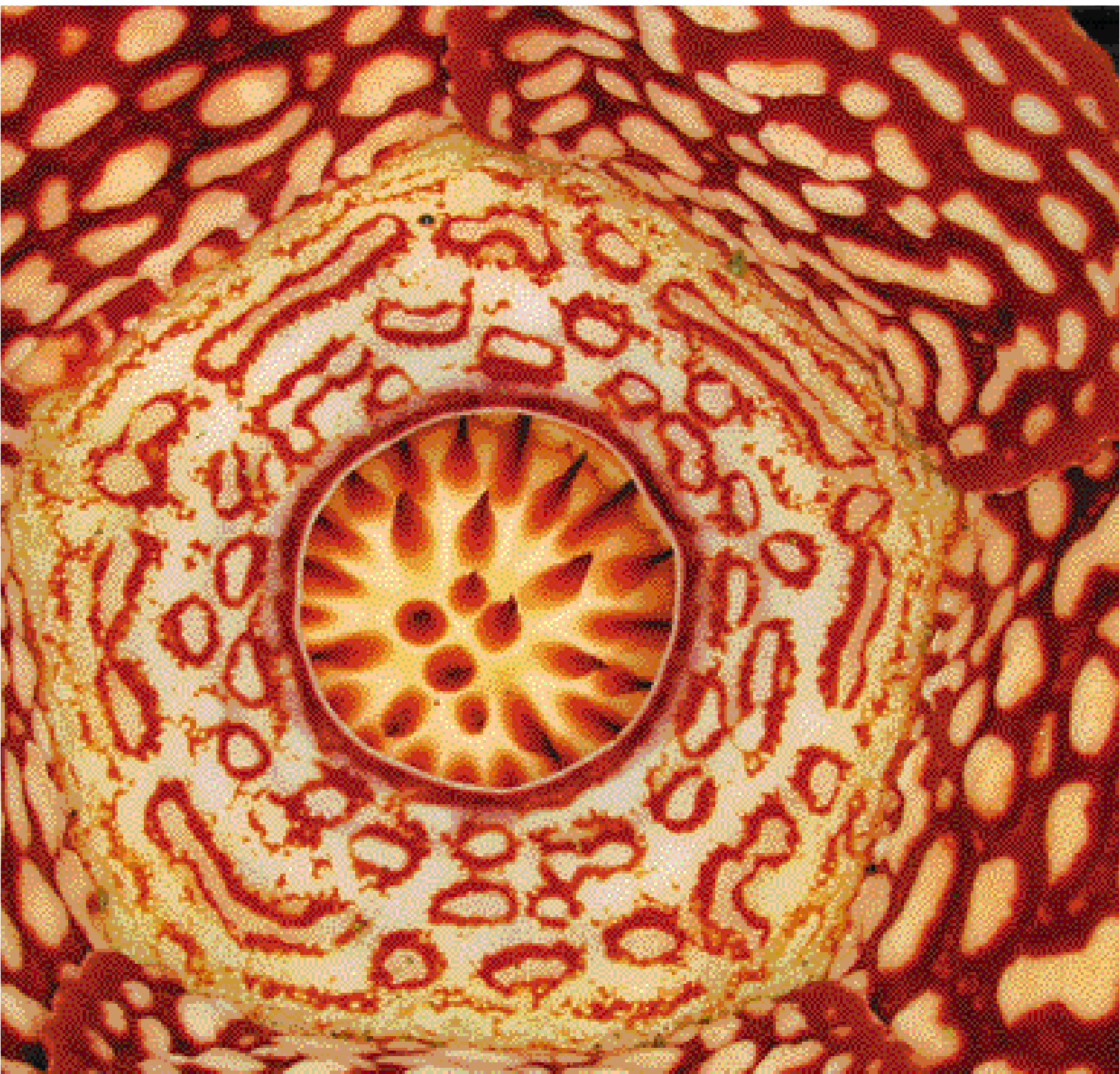

Levende **natur**

Øverst:
Ingefærblomst
fundet nær Pa'Ray

Nederst:
Rafflesia fundet under
Kayan Mentarang ekspeditionen
– måske er der tale om den
allerede kendte *rafflesia pricei*,
men det spændende er, hvis
det viser sig at være en ny art.

Jungleekspedition Borneo

Der lyder et skud, og Steven Segalls stemme blandes med cikadernes skrigende sang. Billederne på det hvide lærred, der er sat op for enden af den ramponerede kirkegavl, lyser fodboldbanen op – og ansigterne på landsbyens 80 beboere, der med åben mund følger helten i aktion. Landsbyen Pa'Raya er på den anden ende, og årsagen er en jungleekspedition.

“Jungleekspedition” lyder måske som noget, der hører fortiden til. Nogle elementer er da heller ikke anderledes end for 100 år siden. En masse mere eller mindre kendte videnskabsfolk iført khaki-farvet tøj ankommer til et fjernt sted på Borneo. Alle landsbyens langbåde og en stor del af beboerne er sat på opgaven. Store poser med aviser til presning af planter og masser af dunke med alkohol til brug for konservering, og af mere eller mindre sundhedsskadelig art, fragtes langt ind i junglen. Masser af orkideer og andre planter indsamles – hvorefter de sendes til det, som forskerne mener, er uundværlige samlinger. Smukke, næsten ubeskrivelige, fugle indfanges i net, aflives, skindes og havner senere i skuffer i en anden samling. I Pa'Raya er reglen dog, at fuglene sættes fri, efter at man har taget et par fjer og et stykke negl til DNA-test. Men ellers er meget som for 100 år siden – og ikke alt er lige forståeligt!

HOVEDBASE OG LEJRE I SKOVEN

Ekspeditionens hovedbase Pa'Raya ligger i den nordlige del af Kayan Mentarang nationalparken i den indonesiske del af Borneo. Et isoleret sted, hvor man for at komme frem først skal med et lille fly til Long Bawan, dernæst køre på motorcykel til Long Umung og sidst enten gå eller sejle med langbåd til Pa'Raya.

Midt i landsbyen og som nabo til kirken med det hvide lærred finder man ekspeditionens hovedkvarter. Her møder man Sutedja, der er leder af WWFs projekt i Kayan Mentarang, her holder feltlægen til, og herfra er man hver dag i radiokontakt med WWF-kontoret i Tarakan nede ved kysten. Mangler der forsyninger, gives der besked om at sende dem med det næste fly op til området. Men intet er sikkert her, og er man uheldig, kan man på grund af vejr og vind og udbændte motorer vente på fly i dagevis.

En frugtflagermus viser sit flotte tandsæt frem for fotografen.

Denne farverige edderkop, fundet i Prins Henriks camp, er det endnu ikke lykkedes at artsbestemme. Antallet af edderkoppearter er på verdensplan mere end 40.000, og der kommer stadig nye til.

Camouflage er en af måderne at overleve på i junglen. Her en natsværmerlarve, der forsøger at falde i et med farven på en kandebærer.

Visse rafflesia-arter kan opnå en diameter på 1 meter, og de er uden tvivl verdens største blomster.

Efter ekspeditionen ventede en flok malaysiske forskere således i 5 dage på et fly i Long Bawan. Her sad de på et lille lokalt hotel og sang den velkendte sang om Hotel California – “you can check out – but you can never leave”. På det tidspunkt syntes de at have lidt svært ved at holde modet oppe.

“Logistikken” består af en gruppe WWF- og skovdepartementsfolk. De holder til i et lille hus for enden af fodboldbanen. En munter flok, der går langt for at holde humøret oppe hos de mange forskere. Befinder man sig i en af de fire lejre ude i skoven, og ikke lige i hovedlejren hvor “biografen” hver aften står for underholdningen, så kan man over lejrlederens radio lytte til “Radio Pa’Raya”. “Logistikken” har lånt en lille kassettebåndoptager, og via denne sender de

sørgmodige indonesiske slagere ud i æteren. Og den aften månen står stor og gul over skoven, er der “fuldmåneparty” på Radio Pa’Raya.

MYKO...HVA’FOR NOGET?

Omkring 40 videnskabsfolk fra Malaysia og Indonesien er sammen med TV-stationer og pressefolk strømmet til Pa’Raya. Videnskabsfolkene arbejder indenfor en mængde forskellige felter. Men hvad laver egentlig en herpetolog, iktyolog, malakolog, entomolog og mykolog, og hvad er ens interessefelt, når man arbejder med crustacea? Et rundspørge blandt kolleger giver mange meget forskellige forslag. Simpel iagttagelse under selve ekspeditionen viser sig at være en mere sikker metode.

Artiklens forfatter sammen med orkideeksperterne Anthony Lamb og Jaap Vermeulen, som er imponerede over antallet af orkideer i området.

Ekspeditionerne – og hvad WWF skal med dem

Resultater fra videnskabelige ekspeditioner danner ofte grundlaget for WWFs tilstedeværelse i et område. De giver os 'håndfaste beviser' af uvurderlig nytte, når vi overfor forskellige instanser skal forklare, at et område har brug for beskyttelse.

Et af hovedformålene med ekspeditioner er ofte at kortlægge et områdes biodiversitet, men i dag er der mere og mere fokus på, hvordan lokalbefolkninger vil kunne drage fordel af, at et naturområde bevares. Dette var blandt andet tilfældet under en anden WWF-ekspedition end den, der er omtalt i denne artikel, nemlig en ekspedition i Ulu Padas området i Sabah, som fandt sted i januar 2003. Nogle forskere kiggede således på skovens bier og på mulighederne for fremtidig lokal honningproduktion. Andre kiggede på mulighederne for, at man her kunne dyrke de træarter, der er brug for til genplantning af nogle af Sabahs ødelagte skovområder. En del forskere mener også, at der er et stort potentiale i "forskningsturisme", hvor lokal viden og arbejdskraft kan komme til gavn på en forskningsstation.

Ekspeditionen i Kayan Mentarang fandt sted et par måneder efter ekspeditionen i Ulu Padas. Den foregik i den tidligere uudforskede nordlige del af nationalparken – lige på den anden side af grænsen til Ulu Padas området. WWF har længe ønsket, at de to områder betragtes som et samlet hele og håber, at de to ekspeditioner tilsammen kan kaste lys over dette grænseområdes enorme værdi. WWF håber også, at deltagelsen af forskere fra både Indonesien og Malaysia vil være med til at binde området sammen.

Der findes omkring 90 isfugle-arter i verden, de fleste vejer under 100 gram.

Kandebæger får næring ved, at insekter falder ned i det væskefyldte bæger, opløses og optages.

Efterhånden bliver det klart, at herpetologen tager ud med en lang stok i hånden for at lede efter slanger og frøer. Iktyologen ligger for det meste i en båd på floden og fisker. Malakologen går foroverbøjet omkring og leder efter landsnegle. Entomologen opsætter diverse net og tillokkende lys for at indfange insekter. Mykologen ved alt om skovens svampe, og ham der beskæftiger sig med crustacea, er mest af alt interesseret i krabber og rejer.

DET STORE FUND

Det er efterhånden blevet en velkendt hemmelighed i lejren, at der er fundet en rafflesia, verdens største blomst, i nærheden af Lejr 3. Fundet er gjort af den malaysiske biolog Azlan, der egentlig er her

for at kigge efter pattedyr. Man venter bare på, at en knop skal åbne sig – og forhåbentlig vise en ny art. Nu taler alle om, at "den nok er klar deroppe ved Lejr 3".

Vi nærmest lister os afsted tidligt om morgenen – og et par timer senere står vi sammen med Azlan foran den "nyfødte stjerne". Ikke en skramme er der på den røde blomst med de mange hvide pletter. Rafflesiaen gror på en bestemt lian, og blomsten her har været undervejs i et års tid. Og nu er dens formering helt afhængig af, om der er en blomst af modsat køn i nærheden – i den lille uges tid den lever.

Vi nyder vidunderet for en stund. Men snart står 20 mand – presse, lokale og forskere – omkring blomsten, og blitzlysene svitser i luf-

Prins Henriks camp i Ulu Padas, der danner rammen om ekspeditionen. Omkring 50 mennesker sover, spiser og registrerer dagens fund her.

Tv: Mange larver anses for at være en delikatesse blandt de lokale. Blot ikke denne skarabælarve, der har stikkende hår på siden.

Th: Hvilken af Borneos 21 rottearter er der mon tale om?

Cikaderne høres dagen lang i skoven omkring Pa'Raya. Efter at have vokset til i jorden kravler cikaden op på en stamme og bryder ud af sin nymfeskæl. Her sidder den og tørrer en stund, inden den er klar til at flyve videre.

ten som omkring en Hollywood-stjerne. Man finder 20 udgåede blomster og 20 knopper, der er på vej. Planten trives åbenbart her. Den nyudsprungne blomst bliver taget med til videre undersøgelse. En ny art? Hvem ved? Men en successhistorie, uanset hvad! De lokale fortæller, at de har set mange rafflesia i området, men at de aldrig har set denne type før. De fortæller også, at indtagelse af blomsten kan få livmoderen til at trække sig sammen efter en fødsel, at rafflesiasuppe giver styrke, og at den også er vældig god til at give hunde et godt og gennemtrængende "VUF". Botanikerne appellerer indtrængende til, at den sjældne blomst bevares, selv om den blandt de lokale kan bruges til disse forskellige medicinske formål.

EFTERMØDE

I juli mødes forskerne igen i byen Samarinda. Stemningen er, som når gamle skolekammerater mødes efter nogle år, og det er tydeligt, at ekspeditionen har bragt forskerne fra de to lande tættere sammen. Formålet med opfølgingsmødet er at lave en endelig rapport. Normalt kan det tage måneder og år, inden en sådan foreligger, men denne gang har man stillet krav om hurtig levering. WWF har brug for resultaterne i det videre arbejde med nationalparken.

Mange kommer med gode resultater. Ekspeditionen har f.eks. bragt antallet af Borneos registrerede mosarter fra 57 op på 126. En undersøgelse har vist 33 forskellige ingefær, og mængden af forskellige træarter er også imponerende. Også insektfolkene er yderst tilfredse og fremhæver, hvordan de mange insekter har en betydning for regnskovens regenerering. Og ud over verdens største blomst har man også fundet verdens største myre, *Componotus gigas*, hvilket ses som et tegn på, at man står overfor en rigtig god skov. Man har derudover undersøgt insekternes værdi for lokalbefolkningen. Det viser sig, at alle her spiser insekter, og børn som voksne kender de lokale navne på mindst 25 forskellige spiselige arter. Guldsmede og græshopper ristes som snacks, og store fede larver fra sagopalmerne anses for en stor delikatesse. Og alt sammen er det et godt proteintilskud.

Jo, de fleste af videnskabsfolkene har gode resultater at fremvise – måske lige bortset fra ham med rejerne og krabberne – og så alligevel! Sagen er, at han i løbet af de tre uger, han var i parken, kun fandt tre rejer og to krabber – hvoraf den ene krabbe faktisk blev fundet af en anden forsker. Den ene af de to krabber var i en kedelig forfatning. Den havde kun to ben. Han sporede sig alligevel ind på, hvad det kunne være for en størrelse, men for at kunne fastslå det med sikkerhed måtte han være i besiddelse af en han – og den tobenede viste sig at være en hun. Så der endte den historie. Men, men – den anden af de to krabber var meget interessant, og alle håber nu på, at der er tale om en ny art! For det er jo det, alle videnskabsfolk håber på – alle taler om "a new record", og "this is hopefully a new species" – og er man til krabber, så vil det – hvor mærkeligt det end kan lyde – være ens største drøm at få en krabbe opkaldt efter sig. ■